

למרום ועומד ומשמש במרום ומתפלל את תפילותיו הקדושות, אז כיון שנתעלה כבר מעוה"ז ומישראל שבעוה"ז ונתקרב יותר לד' לכן גם בקשתו ותפילותיו הם כבקשת ד' בשביל ישראל, וכנ"ל תפילות אלו יותר פועלות, וגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, ופועלים יותר להשפיע לישראל כ"ט מאשר בחייהם בעוה"ז ובפרט ביום הסתלקותם ועלייתם למרום.

וזוה שרואים שליהושע הוצרך משה להוסיף י' בשמו כדי שינצל מעצת מרגלים כמ"ש רש"י י"ק ושיעך מעצת מרגלים, וכלב שנשתטח על קברי אבות לא הי' צריך לכל זה, והוא כי מש"ר שהי' עוד בעוה"ז הוצרך להתפלל י"ק ושיעך בשביל צרכי שמים כדי שלא יפגום במרום ולא יתחלל כבודו ית', משא"כ כלב שנשתטח על קברי אבות שכבר היו בעוה"ז, לא היו צריכים להתפלל בשביל י"ק בלבד רק פשוט איש ישראל צריך לישועה ויושע.

והנה בכל פעם שדיבר ד' עם מש"ר ע"ד גאולת ישראל ממצרים לא אמר לו זמן ובטח גם אז היו מבנ"י שעלה במחשבתם לאמור הנה בכל פעם דומה לנו שכבר אנו נגאלים ומ"מ הגאולה נשמטת, [נמשכת] לכן כשעלה ברצונו ית' שכבר בזמן קבוע הזה יגאלם מבעשור לחודש ויקחו להם, אז אמר להם מצוות שהם יעשו, פסח ומילה, מתחלה הי' הזכות מן התורה שעתידיים לקבל, ואף שלא קבלוה עוד מ"מ חשב ד' להם לזכות, ואין זה עבודת ישראל, ועתה שבא דא ית' לעשות בשביל כבוד וצורך ישראל שע"ז חס יותר, ויותר טובע את כבודן ובשביל זה תהא הגאולה תיכף ומיד מבעשור, אז הוצרכו גם למצוות שהם יעשו. החודש הזה לכם שאעשה בשבילכם ואתם תעשו המצוות, לכן מבעשור לחודש ומזמן הזה הקבוע תתגלה הגאולה.

שבת הגדול

הענין של שבת הגדול המרמז לנו ולמצבנו יכול להיות, כי איתא בגמרא יזמא ס"ט ע"ב עה"פ ויברך עזרא את ד' האלוקים

הגדול, מאי גדול אר"י א"ר שגדלו בשם המפורש, ר"ג אמר ברוך ד' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, עכ"ל הגמ'.
א"ח"ח n"ח 1234567

הנה בין למר ובין למר קרא הפסוק אותו ית' בשם גדול מפני שישראל גדלוהו, ר"י א"ר מפני שגדלו בשם המפורש ור"ג אמר מפני הפסוק ברוך וכו' שאמרו, כי רק את שם הוי' קרא ד' א"ע, וידבר אלקים וכו' אני הוי' שהוא ית' גילה אותו, משא"כ שאר השמות, ישראל כנוהו, אדה"ר קראוהו אדון (מדרש רבה בראשית י"ז), אברהם אבינו אדנ' (ברכות דף ו' ע"ב) וחנה ד' צבאות, כמ"ש בגמרא (ברכות דף ל"א ע"ב), ישראל קראוהו בשמות אלו והוא ית' נקרא בהם, מתגלה ומתלבש ומתפאר בהם, כי איתא מהרב הזקן זצוק"ל על זתחן לנו ד' אלקינו באהבה, שאת ד' נתן לנו, עכ"ל הק', וכיון שסביכול את עצמו נתן לנו, לכן אנו יכולים לכנותו בשמות והם נעשים שמות הקדושים שנקרא בהם.

והגמרא אומרת בזה שגם גדול שנאמר על ד' ג"כ בשביל שישראל גדלו אותו, אנחנו נקראים עם [גוי] גדול בשבילו ית', ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כד' אלקינו וכו' ועליו ית' נאמר גדול מפני שישראל קוראים אותו גדול, והגמרא שואלת מאי גדול, שפשוט ק"ל השאלה הלא באמת הוא ית' גדול, אבל השאלה היא שעל יחיד אין שייך לומר גדול, כי השם גדול הוא רק ביחס לדבר אחר שגדול מזה, למשל אם ימצא ענב כמדת תפוח קטן אז הוא ענב גדול, אף שתפוח במדה זו קטן הוא, מ"מ נקרא הענב הזה גדול מפני שגדול הוא משאר הענבים, ואיך שייך לומר עליו ית' אחד יחיד ומיוחד השם גדול, ואמרה הגמרא מפני שישראל גדלו את כבודו ומלכותו בעולם מכפי שהי', ונקרא גדול שגדול כבודו וקדושתו מכפי שהי'.

ובזה פליגי רב זר"ג, רב אמר מפני שגדלו בשם המפורש זר"ג אמר שלא בלבד בצדיקים הגדולים ובהתגלות גדולה לבדה שהיתה במקדש, כי שם המפורש רק במקדש אמרו, הוא ית' מתגדל, רק גם באומרים ברוך ד' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם אף שלא אמרו בשם המפורש ולא הגיעו למדרגת הכהן במקדש, מ"מ כיון שאמרו ברוך ד' אלוקי ישראל שקבלו קדושת ד' על עצמם וישראל, אלקי ישראל יותר מאשר

מקודם, בזה נקרא הוא ית' גדול. וכל איש ישראל אפילו הנמוך כשמקבל ע"ע עול מלכות שמים ומתקדש יותר בקדושה ועבודת ד' מכפי שהי' הוא ית' נקרא עי"ז גדול.

וזה החילוק בהפסוקים, רם על כל גויים ד', בגויים רם על וכו' שרם למעלה מהם, ובישראל גדול אדוננו וכו', ואיך שייך לקרותו גדול, מפני שהוא אדוננו האדון שלנו, לא על, ולמעלה מאתנו, כי בבחינה שלמעלה מאתנו אין שייך לקרותו גדול כג"ל כיון שהוא ית' אחד יחיד ומיוחד, רק בבחי' אדוננו שהוא אדונינו נקרא גדול ע"י שאנו מתגדלים בעבודתו.

וזה מן העולם ועד העולם שאמר אז עזרא, כי נודע מזוה"ק פ' שמות שבית ראשון הי' בחי' ה' עלאה ובית שני ה' תתאה שזה בחי' עולם עליון ועולם תחתון, וכיון שעזרא בתחלת בית שני הי', לכן אמר מן העולם ועד העולם שנמשך מן עולם עליון ה' עלאה לה' תתאה עולם תחתון, והנה נודע שעולם עליון ה' עלאה בינה הוא בחי' נחל עליון היוצא מר"ת גוצר חסד לאלפים ועולם תחתון ה' תתאה מלכות הוא בחי' נחל תחתון, היוצא מר"ת נפשנו חכתה לד', היינו שע"י החכמה והתשוקה שמעלה עולם תחתון לעולם העליון נעשה בחי' מ"נ להמשיך בזה האור ממרום.

וגם כל איש ישראלי כשעובד את ד' כפי יכלתו אם דומה לו שעבודתו דיו לו, אז נשאר במצבו שהוא, משא"כ כמשתוקק לעבדו יותר ולהתקדש יותר בקדושתו ית' אז ע"י התשוקה ממשיך לו יותר אור ממרום ומתגדל, וכשהאיש מתגדל גם הוא ית' נקרא עי"ז גדול, מאי גדול, ע"י שאמר ברוך ד' אלוקי ישראל מן העולם ועד העולם עולם עליון ועולם תחתון, שע"י תשוקתם בעולם שהוא בחי' נחל תחתון נפשנו חכתה לד', נמשך להם אור מעולם עליון, וכשהם נתגדלו, גם הוא ית' נקרא גדול.

לכן גם במצרים כ"ז שכל העם לא עשו מצוה, לא הרגישו באור יותר גבוה שישתוקקו לו, משא"כ בשבת הזה שהי' עשירי לחודש ולקחו להם שה לפסח כבר התחילו להשתוקק לאור יותר גבוה ועי"ז נתגדלו הם וגם הוא ית' נקרא גדול וע"ז נקרא גם השבת שבת הגדול.

ואפשר שזהו גם הענין שחזק ד' לב פרעה כי הפסוק אומר למען תספר באזני בנך זכו' וידעתם כי אני ד', היינו שישראל יראו את גדלות ד' ויאמינו בו ית', וע"פ פשוט למה היו צריכים ע"ז לשהות במצרים והי' יכול הקב"ה להוציאם מיד, ואח"כ להראות להם אותות ומופתים אחרים, כי גם בלא פרעה הי' יכול הקב"ה להראות להם מעט מן גדולתו ית', אבל להנ"ל, את תשוקת ישראל היו צריכים, וכך היא הטבע שכאשר האיש בשפל המדרגה בגופניות ורוחניות ובצרה ח"ו, יותר קל לעורר בו תשוקה לד', לכן דוקא במצרים בגלות הראה להם מופתים למען תספר ויוסיפו אמונה ותשוקה אליו ית', ובוזה ימשיכו אור יותר.

וזה שמתחילים בשבת הגדול לומר עבדים היינו זכו' ויוציאנו ד' אלקנו משם ביד חזקה ובזרוע גטויה שלא איחר להראות לנו את יד החזקה וזרוע הגטויה אחר צאתנו ממצרים רק ויוציאנו זכו' משם ביד חזקה ובוזה"נ ששם במצרים הראה לנו זאת, לכן וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, כי העיקר הוא להרבות אוד וקדושה לנו, ועי"ז גם במרום, כנ"ל בחי' שבת הגדול.

ל פ ס ח

מעשה בר"א ור"י ור"ע זכו' עד שבאו תלמידיהם זכו', ואיתא בספיה"ק ב"א שדיקדק גיסי הה"ק ר"א זצוק"ל עד שבאו מאין באו, ותיירץ לו אביו הה"ק זצוק"ל עד שבאו תלמידיהם ג"כ לכלל מדרגה זו ע"ש. ולפי מצבנו אפ"ל כי נודע הדיוק במפרשי ההגדה הא שאתו הפסוק שמרומז בו התשובה לבן הרשע מרומז בו לשאינו יודע לשאול בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים, וא"כ למה דורשין בהרשע לי ולא לו [ולא בשאינו יודע לשאול].

אבל איש הישראלי אינו פרטי לעצמו, רק לכלל ישראל הוא שייך, כשאחד לומד תורה ועובד את ד' אז מאיר בזה לכלל ישראל, ויחיד ששב מחזקין לו ולכל העולם כלו כמ"ש בגמרא (יומא דף פ"ו ע"ב), לכן כשאומרים לשאינו יודע לשאול "לי", אז הוא גם לו, משא"כ להרשע